

СВІТ

«Новий світовий центр опіуму»: як заборона «Талібану» перенесла макові поля в Пакистан та Іран

Фруд Бежан

26 жовтня 2026, 13:35

У 2023 році бойовик руху «Талібан» знищує макове поле в південній афганській провінції Кандагар

Фруд Бежан. Дауд Хаттак.

Обсяги виробництва опіуму в Афганістані, які тривалий час були найбільшими у світі, різко скоротилися після того, як у 2022 році «Талібан» запровадив тотальну заборону на нелегальні наркотики.

Однак радикальному ісламістському руху не вдалося повністю викоринити вирощування опійного маку, а виробництво, схоже, дедалі більше переміщується до сусідніх Пакистану та Ірану.

Згідно з супутниковими знімками та інтерв'ю з місцевими фермерами, у південно-західній пакистанській провінції Белуджистан та південно-східній іранській провінції Систан і Белуджистан, які межують з Афганістаном, останніми роками спостерігається стрімке зростання обсягів посівів маку.

«Заборона на наркотики, запроваджена «Талібаном», у поєднанні зі зростаючою нестабільністю в районі трьох кордонів створила умови для широкомасштабного вирощування маку в пакистанській провінції Белуджистан та в деяких районах Ірану», – заявив **Девід Менсфілд**, провідний британський експерт з питань нелегальної наркоіндустрії в Афганістані.

«У результаті віддалені та нестабільні прикордонні райони Афганістану, Пакистану та Ірану перетворилися на «світовий центр виробництва опіуму», – додав Менсфілд, автор книги «Держава, побудована на піску: як опіум підірвав Афганістан» .

Експерти попереджають про зростання масштабів вирощування маку в регіоні у 2027 році, що, на їхню думку, може призвести до збільшення пропозиції героїну на міжнародному ринку, стати джерелом доходів для збройних угруповань та спровокувати насильство.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

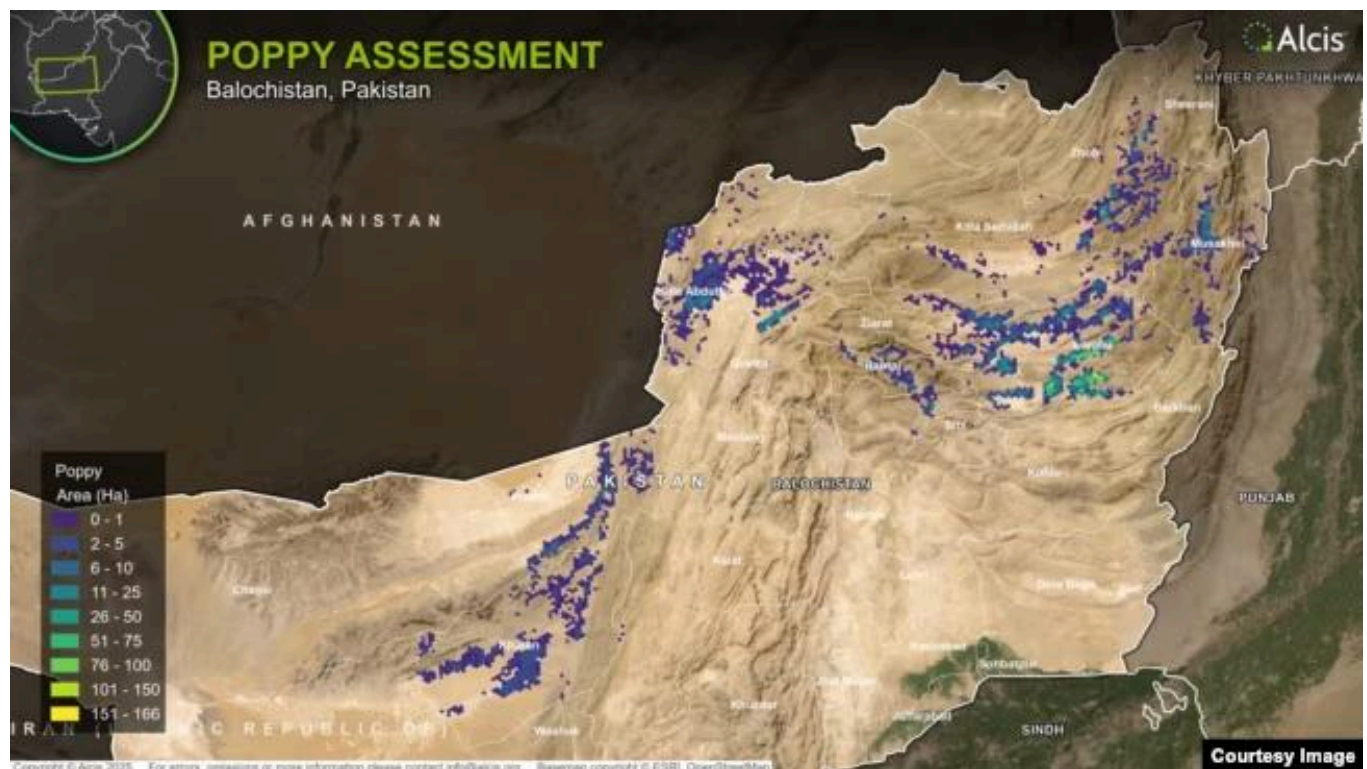
25 років після 11 вересня: чи може Афганістан знову стати плацдармом для глобального тероризму?

Пакистан у «центрі уваги»

Схоже, провінція Белуджистан стала головним хабом вирощування опіуму в прикордонному регіоні Афганістану, Пакистану та Ірану.

Белуджистан – найбільша й найбідніша провінція Пакистану – вже протягом десятиліть потерпає від збройного опору з боку сепаратистських угруповань та інших бойовиків, сформованих переважно з представників етнічної меншини

белуджів. Останніми роками рівень насильства там стрімко зростає, оскільки збройні формування активізували свою боротьбу проти державної влади.

Супутниковий знімок, наданий компанією Alcis, демонструє посіви опійного маку в пакистанській південно-західній провінції Белуджистан, 2025 рік

Ісламабад заперечує повідомлення про вирощування опіуму в країні та стверджує, що всі виявлені посіви маку були знищені. Міністерство внутрішніх справ Пакистану та уряд провінції Белуджистан не відповіли на запити Радіо Свобода про коментар.

За оцінками **Управління ООН з наркотиків та злочинності (УНЗ ООН)**, виробництво опіуму в Пакистані залишається незначним.

«У минулому УНЗ ООН заявляло, що є ознаки переміщення посівів маку до країн, що межують з Афганістаном», – йдеться у заяві агентства, надісланій Радіо Свобода.

«Наразі ми спостерігаємо, що дані з сусідніх із Афганістаном країн усе ще залишаються обмеженими, оскільки лише дві країни надають інформацію про знищення посівів. І хоча показники знищення посівів не відображають безпосередньо масштаби вирощування, різке зростання цих показників за останні роки вказує на наявність певного транскордонного ефекту».

Однак супутникові знімки, надані британською компанією **Alcis**, що спеціалізується на аналізі супутникових даних, а також інтерв'ю з місцевими

фермерами свідчать про те, що вирощування опійного маку охопило більшу частину провінції та продовжує розширюватися.

«Аналіз супутникових знімків дозволив виявити понад 9 000 гектарів посівів маку лише в Белуджистані», – зазначив Менсфілд, який підготував серпневий звіт для компанії Alcis.

Схоже, що більша частина посівів опійного маку зосереджена в районах Лоралай та Кілла-Абдулла в провінції Белуджистан.

Абдул Кахар Вадан, колишній депутат Національної асамблеї Пакистану, який представляв округ Кілла-Абдулла в провінції Белуджистан, повідомив Радіо Свобода, що в провінції процвітає вирощування маку, нібито за підтримки високопоставлених військових чиновників та місцевих проурядових впливових осіб, які отримують комісійні від вирощувачів.

Монавар Хуссейн, головний адміністративний чиновник у Кілла-Абдулла, відкинув це звинувачення, заявивши Радіо Свобода, що обсяги вирощування маку зменшилися після торішньої кампанії з його викорінення. Однак супутникові знімки компанії Alcis за 2026 рік не містять чітких доказів проведення ліквідації посівів.

Супутникові знімки, надані компанією Alcis, на яких порівнюються великі макові поля в районі Кілла-Абдулла у пакистанській провінції Белуджистан

Один із фермерів із Кілла-Абдулли, який поспілкувався з Радіо Свобода на умовах анонімності, розповів, що вирощувачі маку дають хабарі місцевій владі через впливових посередників, які беруть комісійні та передають частину цих коштів чиновникам.

Фермер стверджував, що коли повідомлення у ЗМІ спричиняють тиск з боку вищих органів влади, аграрії та їхні спонсори іноді погоджуються вирощувати мак на неродючих землях, щоб чиновники могли показово знищити ці посіви і відзвітувати про боротьбу з наркотиками.

“ Вже неможливо цьому протистояти. Попит на мак набагато вищий, ніж на фрукти

Лала Джан Какар

Протягом багатьох років Лала Джан Какар опирався спокусі вирощувати мак, але зростаюча нестабільність, посуха та раптові повені зруйнували традиційне садівництво.

«Вже неможливо цьому протистояти. Попит на мак набагато вищий, ніж на фрукти, так само як і дохід», – розповів Радіо Свобода

Какар, який мешкає в Кілла-Абдулла.

На думку експертів, стрімке зростання обсягів виробництва в Пакистані зумовлене тим, що дедалі більше афганських фермерів перетинають кордон, щоб орендувати землю та вирощувати опійний мак.

Оскільки «Талібан» заборонив вирощування маку в Афганістані, виробники з сусідніх провінцій Кандагар та Гельменд перевезли свій досвід через кордон, уклавши угоди з місцевими фермерами.

«Афганські вирощувачі маку мають і гроші, і досвід», – сказав Какар, пояснивши, що вони вкладають мільйони пакистанських рупій у свердловини, що працюють на сонячній енергії, та діляться прибутками з землевласниками.

За його словами, через дефіцит підземних вод і низьку рентабельність традиційних культур опійний мак забезпечує швидшу окупність і його можна збирати двічі на рік.

«Багато фермерів у 2026 році подвоїли площу оброблюваних земель – це яскраве свідчення масштабів і темпів цього розширення, а також того, що у 2027 році слід очікувати значно більших обсягів вирощування маку», – зазначив Менсфілд.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

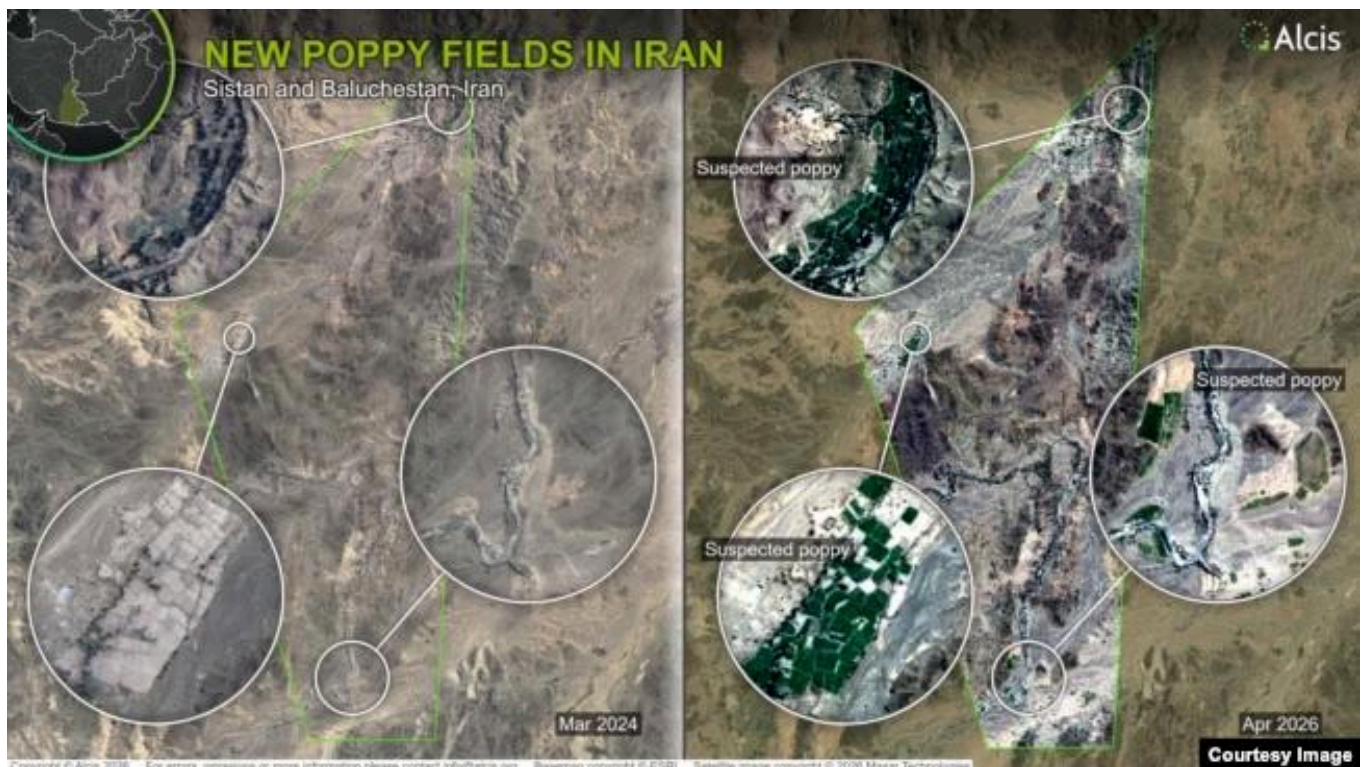
Туреччина та Пакистан нададуть військову допомогу Саудівській Аравії

Поширення вирощування в Ірані

Схожа тенденція склалася в Ірані, де афганські фермери перетнули кордон, щоб вирощувати мак на правах орендарів та пайовиків, використовуючи родинні зв'язки та місцеві контакти.

Останніми роками про вирощування опійного маку повідомляють усе з більшої кількості іранських провінцій, зокрема у Хорасан-Резаві на сході, Керманшаху та Лурестані на заході, а також у Фарсі на півдні.

Систан і Белуджистан, одна з найбільших і найбідніших провінцій Ірану, залишається головним регіоном країни з виробництва опіуму. Супутникові знімки 2026 року свідчать про масштабні посіви маку в різних частинах провінції, причому великі поля часто повністю відведені під цю культуру.

Супутникові знімки, на яких видно нові макові поля в іранській провінції Систан і Белуджистан у 2026 році. Надано компанією Alcis

Схоже, що деякі господарства також використовують крапельне зрошення для вирощування маку. З огляду на значні початкові витрати на встановлення таких систем, їхнє використання свідчить про те, що фермери, які висадили мак наприкінці 2025 року, розраховували на низький ризик знищення посівів.

«На відміну від Афганістану, де вирощували різноманітні сільськогосподарські культури, ці фермери в Пакистані та Ірані дедалі частіше відводять великі ділянки виключно під посів маку, – зазначив Менсфілд. – Ця зміна відбувається не лише на прикордонних територіях; це перехід від змішаного землеробства до великомасштабної макової монокультури».

Іранська влада, яка з кінця лютого зосереджена на війні проти США та Ізраїлю, не змогла або не захотіла знищити урожай маку 2026 року, що зміцнило впевненість виробників.

У Систані і Белуджистані також спостерігається загострення збройного опору з боку сепаратистів та бойовиків, які скористалися багаторічним невдоволенням белуджійської меншини, яка зазнає непропорційної дискримінації та насильства з боку влади.

“ Збройні угруповання змагаються за податкові надходження від торгівлі наркотиками та інших транскордонних видів діяльності

Девід Менсфілд

Оскільки війна в Ірані триває, економіка опинилася на межі колапсу, а увага держави зосереджена на інших питаннях, вирощування маку в Ірані, за оцінками експертів, у 2027 році зростатиме й надалі.

Експерти стверджують, що зростання виробництва наркотиків у прикордонному регіоні Ірану, Пакистану та Афганістану є як наслідком насильства, так і його рушієм.

«Збройні угруповання змагаються за податкові надходження від торгівлі наркотиками та інших транскордонних видів діяльності, зокрема від незаконного перевезення людей та торгівлі паливом, корисними копалинами та іншими товарами», – зазначив Менсфілд.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Президент Ірану планує відвідати Росію й зустрітися з Путіним – медіа

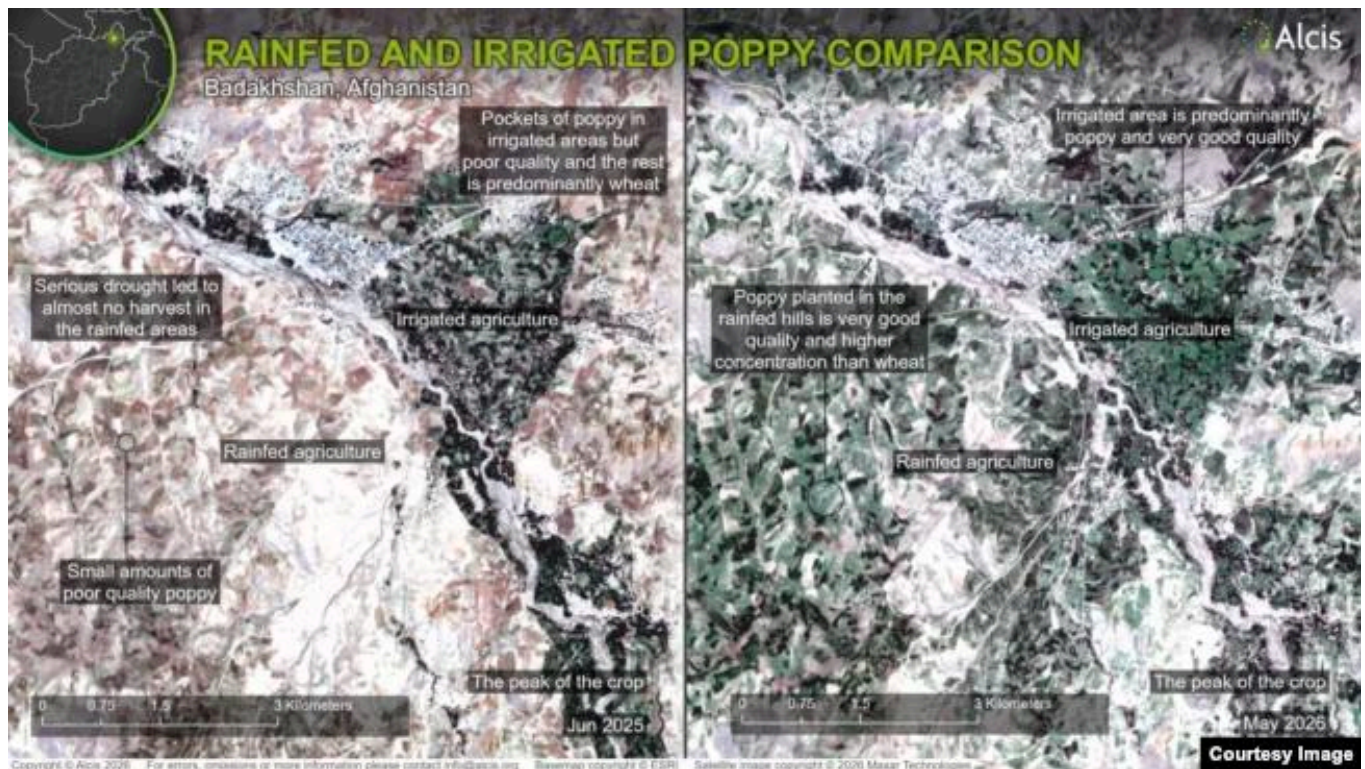
Відновлення масштабів в Афганістані

Вирощування опійного маку, схоже, знову набирає обертів в Афганістані, незважаючи на заборону «Талібану», що підкреслює незмінну важливість цієї країни у світовій торгівлі опіумом.

Виробництво зосереджене в північно-східній провінції Бадахшан, на яку, за оцінками, припадає близько половини всього афганського опійного врожаю, а також у кількох південно-західних провінціях.

Змушені посухою, зростаючим боргом та економічними труднощами, фермери в Бадахшані та Гельманді влаштовували протести та ігнорували заборону навіть попри жорсткі заходи з боку «Талібану».

«У 2026 році вирощування маку залишалося поширеним на неполивних і зрошуваних землях Бадахшану, – зазначив Менсфілд. – На південному заході площі посівів між 2025 і 2026 роками майже подвоїлися, хоча їхні масштаби залишалися обмеженими: вони концентрувалися у віддалених районах і приховувалися серед пшеничних полів та за парканами приватних домогосподарств».

Супутникові знімки від компанії Alcis, на яких зображені посіви маку в афганській провінції Бадахшан

Негативна реакція на знищення посівів свідчить про те, що «Талібан» побоюється спровокувати нові заворушення на тлі поглиблення економічної кризи в Афганістані.

Директива «Талібану», яка забороняє владі проводити обшуки в оселях з метою виявлення маку чи опіуму без судового ордеру, видається значною поступкою.

«Однак існує очевидний ризик: дедалі більше фермерів на південному заході можуть розцінити цю поступку як сигнал про те, що влада буде терпіти вирощування маку за межами обгороджених територій, – зазначив Менсфілд. – Якщо це станеться, у 2027 році в Афганістані може відбутися різке зростання виробництва опіуму».

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Маск закликав зупинити загибель українців і росіян та висловив співчуття призовникам РФ

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Лула перемагає в другому турі виборів президента Бразилії, його опонент хоче анулювання результатів

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

«Ми програли»: Вучич визнав перемогу Студентського списку на виборах у Сербії

Фруд Бежан

Журналіст Радіо Свобода

Світ

Суспільство

Важливе на Свободі

Вибір редакції: світ